

MIKKELIN SEUDUN
YMPÄRISTÖPALVELUT

Omavesi-hankkeen loppuraportti

1.5.2015 – 30.4.2016

MIKKELIN SEUDUN
YMPÄRISTÖPALVELUT

Omavesi-hankkeen loppuraportti

1.5.2015 – 30.4.2016

Mikkelin seudun ympäristöpalvelujen
julkaisuja 2016

Mikkelin seudun ympäristöpalvelut

Osoite: Kiiskinmäenkatu 5-7, 50100 Mikkeli
Postiosoite: PL 167, 50101 Mikkeli
Sähköposti: ymparistopalvelut@mikkeli.fi
Puh. 015 194 4700, Fax 015 194 4799
www.mikkeli.fi => Ympäristöpalvelut

Sisällys

1	Yleistä hankkeesta.....	4
1.1	Organisaatio ja työnjako	4
1.2	Hankkeen rahoitus	5
1.3	Hankkeen kulut	5
1.4	Hankkeen suunnittelu ja hallinnointi.....	5
1.5	Yhteistyö kuntien kanssa	6
1.6	Muut yhteistyötahot.....	6
2	Hankkeen jätevesineuvojat ja muut työntekijät.....	6
2.1	Neuvojen tausta ja koulutus	6
3	Tiedotus ja markkinointi	6
3.1	Lehtiartikkelit ja -ilmoitukset	7
3.2	Mainoskirjeet ja puhelut.....	7
3.3	Internet	8
4	Yleisneuvonta.....	9
4.1	Puhelin- ja sähköpostineuvonta	9
4.2	Neuvontapisteet tapahtumissa	9
4.2.1	Vesihuoltoon liittyvä tiedottaminen	10
5	Kiinteistökohtainen neuvonta.....	10
5.1	Toteutustapa.....	10
5.2	Kiinteistöjen omistajat	11
5.3	Kiinteistöjen jätevesijärjestelmien taso.....	11
6	Tuloksellisuus	15
7	Neuvonnan vaikuttavuus	16
8	Arvio hankkeen onnistumisesta.....	16
9	Talousjätevesiasetuksen toimeenpano Etelä-Savon kunnissa	17
10	Talousjätevesiin liittyvän aineiston muuttaminen paikkatietomuotoon.....	19
11	Yhteenvedo ja jatkotoimenpide-esitykset.....	19

Liite 1. Kyselylomake

Liite 2. Vaikuttavuuskyselyn tulokset

1 Yleistä hankkeesta

Tällä Omavesi-hankkeella jatkettiin aiemmin Etelä-Savon alueella käynnissä ollutta tiedonvälitystä talousjätevesiasetuksesta. Hanketta hallinnoi Mikkelin seudun ympäristöpalvelut ja sen rahoitti Etelä-Savon ELY-keskus ympäristöministeriön myöntämällä määrärahoilla. Hankkeen tavoitteena oli edistää talousjätevesiasetuksen toimeenpanoa tiedottamalla sekä neuvomalla kiinteistön omistajia. Osaltaan hanke helpotti myös kuntien ympäristönsuojelu- ja rakennusvalvontaviranomaisia, kun haja-asutusalueiden jätevesien käsittelyyn liittyviä kyselyitä ohjautui jätevesineuvojille. Hankkeen kohderyhmänä olivat yhdyskunnan vesi-huoltolaitosten toiminta-alueen ulkopuolella olevat vakituisten ja vapaa-ajan kiinteistöjen omistajat. Etelä-Savon alueella viemäriverkoston ulkopuolisilla alueilla on noin 70 000 kiinteistöä, joita talousjätevesiasetus koskee.

Talousjätevesineuvonnan tavoitteena on mahdollistaa puolueettoman ja ilmaisen jätevesitiedon saatavuus koko Etelä-Savon alueella. Neuvonnalla pyritään lisäämään kiinteistön omistajien tietoutta jätevesien käsittelyn vaatimuksista ja näin edistää käsittelyjärjestelmien saneerausta talousjätevesiasetuksen vaatimusten mukaiselle tasolle. Hankkeesta tiedotettiin hankkeen omien kotisivujen lisäksi kuntien internetsivuilla ja lehti-ilmoituksilla. Kiinteistön omistajia lähestyttiin suoraan hanketta mainostavalla kirjeellä sekä ottamalla yhteyttä puhelimitse. Hankkeen neuvot osallistuivat lisäksi erilaisiin tapahtumiin ja järjestivät jätevesi-infotilaisuuksia hankealueen kunnissa.

Jätevesineuvonnan osalta elettiin haasteellisia aikoja. Keväällä voimaan tullut siirtymäajan pidennys, hallitusohjelmaan kirjattu tavoite talousjätevesien käsittelyä koskevan lainsäädännön kohtuullistamisesta sekä asiaa selvittäneen työryhmän mietinnön valmistelu vähensivät kansalaisten aktiivisuutta merkittävästi. Aiemmissa neuvontahankkeissa kuntalaiset olivat ottaneet yhteyttä neuvojiin kiinteistökäynnin järjestämiseksi. Nyt neuvojen piti aktiivisesti mainostaa hanketta ja mahdollisuutta maksuttomaan kiinteistökäyntiin kiinteistöjen omistajille. Suorista kontakteista huolimatta hanke jäi selkeästi asetetusta tavoitteesta. Hankkeen alkuperäisenä tavoitteena oli toteuttaa vähintään 350 kiinteistökäyntiä ja antaa yleisneuvontaa 500 kiinteistönomistajalle sekä järjestää infotilaisuuksia hankealueen kunnissa. Hankkeen aikana tehtiin 180 kiinteistökäyntiä ja annettiin yleisneuvontaa 294 kiinteistön omistajalle. Hankkeen aikana saadun palautteen perusteella useimmat kiinteistönomistajat halusivat vielä seurata mahdollisen lainsäädännön muutoksen voimaantulon ennen toimenpiteisiin ryhtymistä.

1.1 Organisaatio ja työnjako

Omavesi-hanke oli Mikkelin kaupungin/Mikkelin seudun ympäristöpalveluiden hallinnoima koko Etelä-Savon maakunnan kattava hanke. Hankkeen vastuhenkilönä toimi Mikkelin seudun ympäristöpalveluiden ympäristöpäällikkö Hanna Pasonen. Hankkeen toteutuksesta vastasivat jätevesineuvojat Kaisa Helaakoski (1.5. – 16.8.2015) ja Airi Määttä (17.8.2015 – 30.4.2016) Mikkelin seudulla (Hirvensalmi, Kangasniemi, Mikkeli, Mäntyharju, Pertunmaa, Pieksämäki ja Puumala) sekä Teemu Oittinen Savonlinnan seudulla (Enonkoski, Heinävesi, Joroinen, Juva, Rantasalmi, Savonlinna ja Sulkava).

Hankkeelle perustettiin ohjausryhmä ohjaamaan ja valvomaan hankkeen toteutumista. Ohjausryhmä koontui hankkeen aikana kaksi kertaa. Ohjausryhmässä oli hankealueen kuntien rakennus- ja ympäristövalvonnan viranhaltioita sekä rahoittajan edustaja. Ohjausryhmään kuuluivat:

- Vesa Rautio, Etelä-Savon ELY-keskus (rahoittajan edustaja)
- Hanna Pasonen, Mikkelin seudun ympäristöpalvelut (hankevastaava)
- Veikko Virtanen, RAJUSU

- Mikko Luostarinen, Joroinen
- Hanna Kakriainen, Pieksämäki
- Rauno Kuokkanen, Kangasniemi
- Marko Pekurinen, Mikkeli
- Matti Rautiainen, Savonlinna
- Timo Hämäläinen, Puumala
- Petri Luukkonen, Hirvensalmi

1.2 Hankkeen rahoitus

Hanke oli luoteeltaan maakunnallinen tiedonvälityshanke ja se toteutettiin 1.5.2015 – 30.4.2016. Hankkeen kustannusarvio oli 95 500 euroa ja sen rahoitti Etelä-Savon ELY-keskus ympäristöministeriön myöntämällä määrärahalla.

1.3 Hankkeen kulut

Hankkeen suurin kustannuserä oli palkkakustannukset, jotka olivat noin 85 % toteutuneista kustannuksista. Kustannuksia aiheutui lisäksi toimistokuluista, neuvojien työpisteiden ja laitteiden vuokrasta sekä maksetuista matkakorvauksista. Hankkeessa aiheutui jonkin verran kustannuksia myös lehti-ilmoituksista sekä yleisneuvonta tilaisuuksiin liittyvistä järjestelyistä. Hankkeen maksatusta haettiin kahdessa erässä. Hankkeen toteutuneiden kustannusten jakautuminen eri kustannuserien mukaan on esitetty taulukossa 1. Alkuperäisen hankejakson 1.5.2015-31.1.2016 toteutuneet kustannukset olivat arvioitua pienemmät, kun esimerkiksi matkakulujen osalta syntyneitä kustannuksia oli ennakoitua vähemmän. Neuvontahankkeelle haettiin jatkoaikaa 30.4.2016 saakka. Hankkeen jatkoaikana hankkeelle oli palkattuna yksi jätevesineuvoja, joka hoiti neuvonnan koko Etelä-Savon alueella.

Taulukko 1. Hankkeen kustannusten jakautuminen

	Haettu (€)	Myönnetty (78,15 %) (€)	1. maksa- tushakemus (€)	2. maksa- tushakemus (€)	Jäljellä (€)
<i>Palkka- ja henkilöstökulut</i>	93600	73148	35952,10	43822,45	-6625,65
<i>Matkakulut</i>	12000	9378	2630,30	1815,39	4932,41
<i>Vuokra-, laitteisto-, toimisto- ja tietoliikennekulut (+ työterveys Savonlinna)</i>	9600	7502	3383,47	3780,16	338,87
<i>Lehti-ilmoitukset</i>	3000	2345	2049,00	0	295,50
<i>Yleisneuvonnan tilaisuudet / ohjausryhmän kokoukset</i>	4000	3126	126,75	75,40	2923,85
YHTEENSÄ	122200	95500	44141,62	49493,40	1864,98

1.4 Hankkeen suunnittelu ja hallinnointi

Hanketta hallinnoi Mikkelin seudun ympäristöpalvelut ja hankevastaavana toimi ympäristöpäällikkö Hanna Pasonen. Hanketta toteutettiin hankesuunnitelman mukaisesti, mutta sen toteutuksessa huomioitiin ohjausryhmän ja kuntien esittämät toiveet.

Neuvontaa toteutettiin ns. putkimiestekniikalla eli kiinteistön omistaja pystyi tarpeen mukaan varaamaan neuvontakäynnin sekä ns. nuohoojatekniikalla eli neuvotat ottivat yhteyttä suoraan kiinteistönomistajiin ja

selvittivät tarpeen neuvontakäynnille. Tavoitteena oli toteuttaa 350 kiinteistökohtaista neuvontakäyntiä hankkeen aikana. Lisäksi järjestettiin yleisneuvontaa ja jätevesi-infoja ympäri Etelä-Savoa. Tavoitteena oli antaa yleisneuvontaa vähintään 500 kiinteistönomistajalle.

Neuvonnassa käytettiin aiemmin Omavesi-hankkeessa tuotettua neuvontamateriaalia sekä puolueettomien tahojen neuvontamateriaalia, kuten Suomen ympäristökeskuksen esitteitä.

1.5 Yhteistyö kuntien kanssa

Kuntien (rakennusvalvonta ja ympäristönsuojeluviranomaisten) kanssa pidettiin aloituspalaverit tai sähköpostikeskustelu, joissa kartoitettiin kuntien toiveet neuvonnan kohdentamiseksi. Lisäksi tarjottiin mahdollisuutta hyödyntää neuvontaa myös tarjoamalla neuvontaa niille kiinteistön omistajille, jotka olivat toimittaneet kuntaan talousjätevesiasetuksen velvoittaman selvityksen jätevesien käsittelyn nykytilanteesta.

1.6 Muut yhteistyötahot

Hankkeen aikana tiedotettiin kyläyhdistyksiä ja -järjestöjä ja tarjottiin mahdollisuutta tilata jätevesineuvojan infotilaisuus ja mahdollisuus pyytää jätevesineuvojaa antamaan kiinteistökohtaista neuvontaa omalle kiinteistölle. Ainoastaan Karvio-Lepikkomäen kyläyhdistys Heinävedeltä tilasi neuvojan pitämään jätevesi-infon.

Hankkeen jätevesineuvoja osallistui Vanhustyön keskusliiton koolle kutsumaan Etelä-Savon alueen korjausneuvojen tapaamiseen. Tapaamiseen osallistui Omavesi-hankkeen jätevesineuvojan lisäksi Mikkelin kaupungin asuntotoimenpäällikkö, Vanhustyön keskusliiton korjausneuvoja Suur-Savon alueella, Etelä-Savon ELY-keskuksessa alueen kulttuuriympäristövastaava, Etelä-Savon korjausrakentamiskeskuksen neuvoja, Etelä-Savon energianeuvonta-hankkeen energianeuvoja sekä Suomen Omakotiliiton edustaja. Tapaamisessa keskusteltiin hankkeiden roolien lisäksi yhteistyömahdollisuuksista.

2 Hankkeen jätevesineuvojat ja muut työntekijät

2.1 Neuvojen tausta ja koulutus

Jätevesineuvojilla on kokemusta jätevesineuvonnasta. Teemu Oittinen on toiminut jätevesineuvojana vuodesta 2010 saakka ja on suorittanut Jyväskylän ammattikorkeakoulun toteuttaman jätevesiasiantuntijakoulutuksen vuonna 2011 (30 op). Kaisa Helaakoski on suorittanut SYKEN järjestämän jätevesineuvojakoulutuksen vuonna 2011. Airi Määttä on toiminut aiemmin Mikkelin seudun ympäristöpalvelut-yksikössä talousjätevesiasetuksen viranomaisvalvonta- ja neuvontatehtävissä.

3 Tiedotus ja markkinointi

Tiedotuskanavina toimivat hankkeen kotisivut, paikallis- ja maakuntalehdet, asukastilaisuudet, kotiin jaettavat tiedotteet sekä esitteet (myös sidosryhmien tiedonvälityskanavat).

3.1 Lehtiartikkelit ja -ilmoitukset

Lehtiartikkeli ja -ilmoituksilla edistettiin hankkeen näkyvyyttä. Hankkeen aikana julkaistiin kaikkiaan 11 lehtiartikkelia ja -ilmoitusta (taulukko 2). Ilmoitukset keskitettiin aiempien vuosien tapaan lehtiin, jotka olivat mahdollisimman pitkään luettavissa (kesänumerot) tai suunnattuja laajalle kohderyhmälle (laajalevikit). Lehti-ilmoituksilla tiedotettiin tulevien tilaisuuksista lisäksi neuvontahankkeen tarjoamasta yleisneuvonnasta sekä maksuttomasta kiinteistökäynnistä. Lehti-ilmoituksissa oli neuvojen yhteystiedot ja saavutettavuus.

Taulukko 2. Lehti-ilmoitukset ja -artikkelit

Lehti	Pvm	
Itä-Savo	28.4.2015	Artikkeli
Länsi-Savo	29.4.2015	Artikkeli
Pieksämäkilehti	13.5.2015	Ilmoitus
Itä-Savo	15.5.2015	Ilmoitus
Länsi-Savo	15.5.2015	Ilmoitus
Kesäelo (Pitäjän uutiset)	5.6.2015	Ilmoitus
Löytöretki (Itä-Savo / Länsi-Savo)	6.6.2015	Ilmoitus
Keskisavolainen	10.7.2015	Ilmoitus
Omakoti (Savonlinna)	vko 34	Artikkeli / ilmoitus
Helsingin Sanomat	13.9.2015	Artikkeli
Omakoti (Mikkeli)	vko 39	Artikkeli/ilmoitus

3.2 Mainoskirjeet ja puhelut

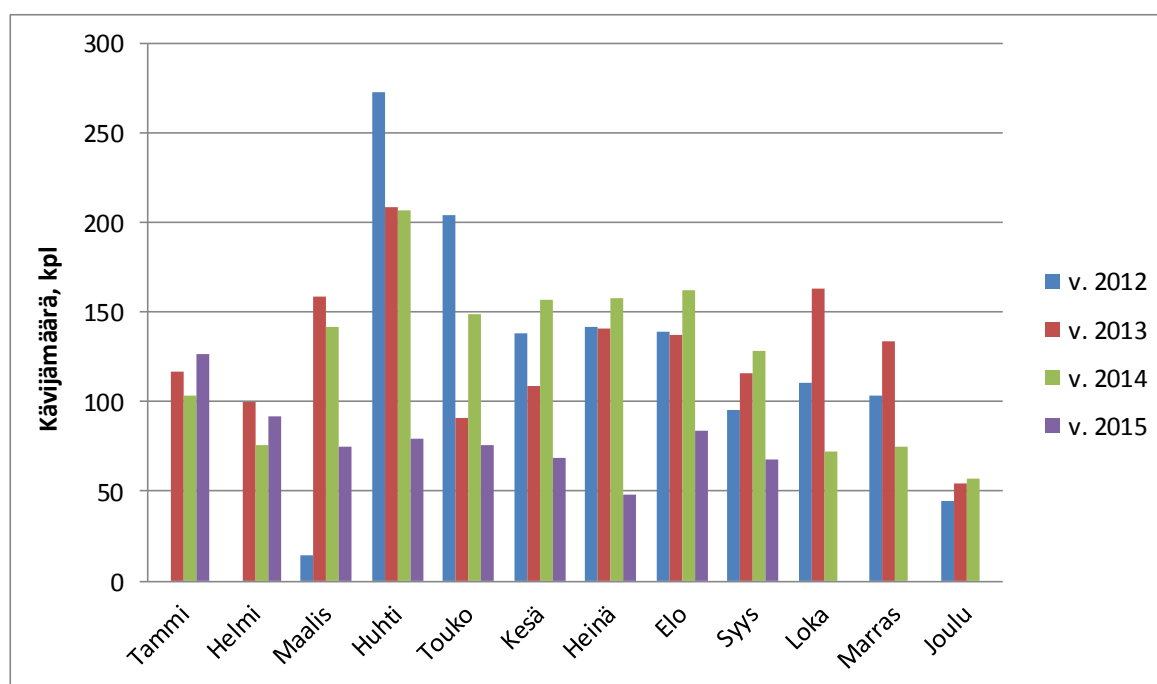
Kiinteistön omistajien mielenkiintoa jätevesineuvontaa kohtaa pyrittiin herättämään mainoskirjeillä ja suorilla yhteydenotoilla puhelimitse. Hankejakson aikana Etelä-Savon alueella toimitettiin kaikkiaan 1663 mainoskirjettä sekä otettiin yhteyttä puhelimitse 454 kiinteistön omistajaan. Neuvontaa tarjottiin kohdennetusti ranta-alueilla sijaitseville vakituisesti asuville kiinteistöille, mutta myös jonkin verran vapaa-ajankiinteistöjen asukkaille. Savonlinnan seudulla lähetettiin hanke-esite ja Suomen ympäristökeskuksen ”Haja-asutuksen jätevesiasiat kuntoon askel askeleelta” -esite yhteensä 1 272 kiinteistölle. Kiinteistön omistajille soitettiin (287 soittoa) noin kaksi viikkoa kirjeen postittamisen jälkeen ja tarjottiin neuvontakäyntiä. Mikkelin seudulla lähestyttiin mainoskirjeellä 373 kiinteistön omistajaa. Kirje sisälsi saatekirjeen ja hanke-esitteen lisäksi selvityslomakkeen kiinteistön jätevesijärjestelmästä. Mahdollisuutta kiinteistökäyntiin tarjottiin lisäksi puhelimitse 135 kiinteistön omistajalle. Osalle näistä toimitettiin myös mainoskirje. Hankkeen aikana toimitettujen mainoskirjeiden ja puheluiden määrä kunnittain on esitetty taulukossa 3.

Taulukko 3. Hankkeessa toimitetut mainoskirjeet ja puhelut kunnittain.

Kunta	Esitteet	Soitot
Enonkoski	77	21
Heinävesi	181	38
Hirvensalmi	31	6
Joroinen	85	25
Juva	81	33
Kangasniemi	56	54
Mikkeli	52	12
Mäntyharju	87	11
Pertunmaa	32	11
Pieksämäki	88	30
Puumala	27	14
Rantasalmi	82	10
Savonlinna	661	164
Sulkava	123	25
YHTEENSÄ	1663	454

3.3 Internet

Hankkeella on omat kotisivut Savonlinnan kaupungin kotisivujen alla (aiemmin hanketta hallinnoi Savonlinnan kaupunki). Sivuilla on kattavasti tietoa hankkeesta ja haja-asutusalueen vesihuoltoasioista. Kuvaan 1. on koottu Omavesi-hankkeen kotisivujen kävijämäärät vuosien 2012–2015 aikana. Kotisivujen kävijämäärähuiput ovat tarkastelujaksolla sijoittuneet pääosin keväälle, jolloin yleensäkin aktivoidutaan suunnittelemaan tulevan vuoden remontointiin ja saneeraukseen liittyviä asioita. Vähiten kävijöitä hankkeen kotisivuilla on ollut yleensä joulukuussa. Vuoden 2015 osalta kotisivujen kävijämäärät ovat olleet selvästi aiempia vuosia alhaisemmat eikä kesäkuun aikana kävijämäärässä nähty nousua.

Kuva 1. Omavesi-hankkeen kotisivujen kävijämäärät vuosien 2012–2015 aikana.

4 Yleisneuvonta

4.1 Puhelin- ja sähköpostineuvonta

Hanke tarjosi jätevesineuvontaan puhelimitse ja sähköpostilla. Jätevesineuvojaan otettiin yhteyttä pääasiallisesti puhelimitse, mutta jonkin verran myös sähköpostitse. Yhteydenotoissa kiinteistön omistajat tiedustelivat yleensä arviota käytössä olevan jätevesijärjestelmän riittävydestä sekä kaipasivat neuvoja uuden jätevesijärjestelmän valintaan. Neuvojaan yhteyttä ottaneelle tarjottiin myös mahdollisuutta kiinteistökohtaiseen neuvontakäyntiin. Puhelin- ja sähköpostineuvonta oli edellisvuoteen verrattuna huomattavasti hiljaisempaa. Hankejakson aikana yhteydenottoja tuli kaikkiaan 176 (taulukko 4), kun edellisenä vuonna yhteydenottoja oli 322.

Taulukko 4. Yhteydenotot kunnittain.

Kunta	Kontaktit
Enonkoski	1
Heinävesi	10
Hirvensalmi	10
Joroinen	2
Juva	2
Kangasniemi	4
Mikkeli	28
Mäntyharju	12
Rantasalmi	6
Savonlinna	52
Sulkava	9
Pertunmaa	4
Pieksämäki	9
Puumala	7
Kuntaa ei kirjattu	20
YHTEENSÄ	176

4.2 Neuvontapisteet tapahtumissa

Jätevesineuvojat osallistuivat 28 tilaisuuteen, tapahtumaan tai infopisteeseen ympäri maakuntaa. Tilaisuuksissa ja tapahtumissa mainostettiin hanketta ja tarjottiin mahdollisuutta kiinteistökäyntiin. Neuvontapisteillä vastattiin kysymyksiin, jotka koskivat kiinteistön jätevesijärjestelmän nykytilaa, annettiin tarvittaessa ohjeet jätevesien käsittelyn tehostamiseksi sekä jaettiin tietoa lainsäädännön ja kunnallisten määräysten vaatimuksista. Taulukkoon 5 on listattu tapahtumat ja neuvontakontaktien määrä tapahtumissa, joihin jätevesineuvojat ovat osallistuneet.

Taulukko 5. Tapahtumat joihin jätevesineuvojat osallistuivat.

Pvm	Tapahtuma	Kunta	Kontaktit
18.5.2015	Infopiste Pertunmaan kunnantalolla	Pertunmaa	3
18.5.2015	Infopiste Enonkosken kunnantalolla	Enonkoski	0
18.5.2015	Infopiste Heinäveden kunnantalolla	Heinävesi	3
18.5.2015	Infopiste Mäntyharjun kunnantalolla	Mäntyharju	0
19.5.2015	Infopiste Hirvensalmen kunnantalolla	Hirvensalmi	3
19.5.2015	Infopiste Rantasalmen kunnantalolla	Rantasalmi	2
19.5.2015	Infopiste Joroisten kunnantalolla	Joroinen	3
19.5.2015	Infopiste Puumalan kunnantalolla	Puumala	1
20.5.2015	Infopiste Kangasniemen kunnantalolla	Kangasniemi	1
20.5.2015	Infopiste Pieksämäen kaupungintalolla	Pieksämäki	4
20.5.2015	Infopiste Sulkavan kunnantalolla	Sulkava	2
20.5.2015	Infopiste Juvan kunnantalolla	Juva	1
21.5.2015	Infopiste Mikkelin virastotalolla	Mikkeli	4
21.5.2015	Infopiste Savonlinnan kaupungintalolla	Savonlinna	5
5.6.2015	Hanakoiden kesänavaus	Kangasniemi	3
6.6.2015	Pieksämäen kesänavaus	Pieksämäki	3
6.6.2015	Koikkalan kesätori	Juva	5
6.6.2015	Avoimet Kylät-tapahtuma, Kaitainen	Joroinen	5
13.6.2015	Mäntyharjun kesäkauden avaus	Mäntyharju	5
13.6.2015	Veeran Markkinat	Puumala	7
27.6.2015	Enonkosken Kalamarkkinat	Enonkoski	5
3.7.2015	Tervaleppäjuhlat	Hirvensalmi	5
4.7.2015	Kesäasukastapahtuma	Sulkava	3
6.8.2015	Info Karvion koululla	Heinävesi	4
8-9.9.2015	Pieksämäen syysmarkkinat	Pieksämäki	22
25.9.2015	Ympäristöterveyspäivä-toritapahtuma	Mikkeli	13
10.10.2015	Kuortin markkinat	Pertunmaa	6
YHT.			118

4.2.1 Vesihuoltoon liittyvä tiedottaminen

Hankkeen jätevesineuvoja osallistui Pieksämäellä Jäppilän Syvänsin alueen vesihuoltohankkeen yleisötilaisuuteen.

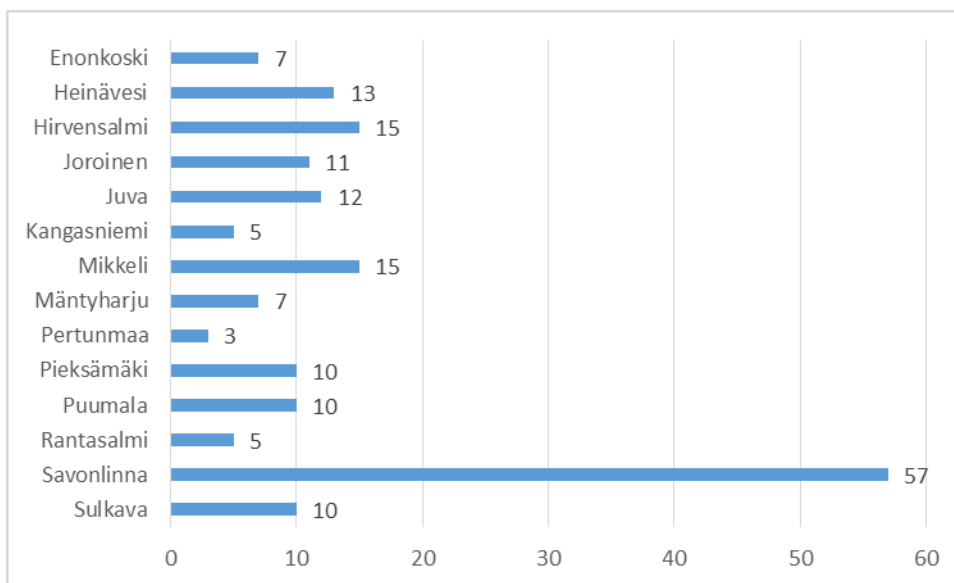
5 Kiinteistökohtainen neuvonta

5.1 Toteutustapa

Kiinteistön omistajille tarjottiin mahdollisuutta neuvontakäyntiin kohdennetulla kirjeellä tai soittamalla. Neuvontaa painotettiin erityisesti vakituisesti asuville kiinteistöille, jotka sijaitsivat ranta-alueilla. Neuvontaa annettiin myös muuta kautta tullessiin yhteydenottoihin. Kiinteistökäynneillä kartoitettiin nykyinen jätevesijärjestelmä ja arvioitiin mahdollista saneeraustarvetta sekä kerrottiin erilaisista vaihtoehdoista toteuttaa jätevesien käsittely. Lisäksi kiinteistön omistajalle jaettiin puolueetonta tiedotusmateriaalia muun muassa jätevesien käsittelyvaihtoehdoista, etenemisohjeet jätevesien käsittelyn tehostamiseksi, talousvesiasiaa sekä tietoa alueella toimivista jätevesiosajista. Kiinteistökäynnin kesto vaihteli puolesta tunnista pariin tuntiin.

Kiinteistökäynnillä neuvoja täytti yhteenvetolomakkeen kahtena kappaleena, joista toinen jäi kiinteistölle ja toinen hankkeelle. Lomakkeeseen kirjattiin kiinteistön sijaintitiedot ja muut kiinteistötiedot kuten kiinteistön käyttötarkoitus, jätevesien laatu, jätevesien esikäsittelystä ja jatkokäsittelystä, vedenhankinta sekä suojaetäisyydet. Lomakkeeseen jätevesineuvoja kirjasi arvion järjestelmän teknisestä kunnosta ja toimivuudesta sekä antoi ehdotukset jatkotoimenpiteille. Kiinteistön omistajalta kysyttiin aina suostumus tietojen luovuttamisesta viranomaiselle, josta kiinteistön omistajalla oli mahdollisuus halutessaan kieltäytyä.

Hankkeen alkuperäisenä tavoitteena oli antaa kiinteistökohtaista neuvontaa 350 kiinteistön omistajalle Etelä-Savon alueella. Kiinteistökohtaista jätevesineuvontaa annettiin Savonlinnan seudulla 114 ja Mikkelin seudulla 66 kiinteistön omistajalle. Hankekunnista kiinteistökäyntejä tehtiin eniten Savonlinnassa (57) ja vähiten Pertunmaalla (3). Kiinteistökäyntien määrät kunnittain on koottu kuvaan 2.

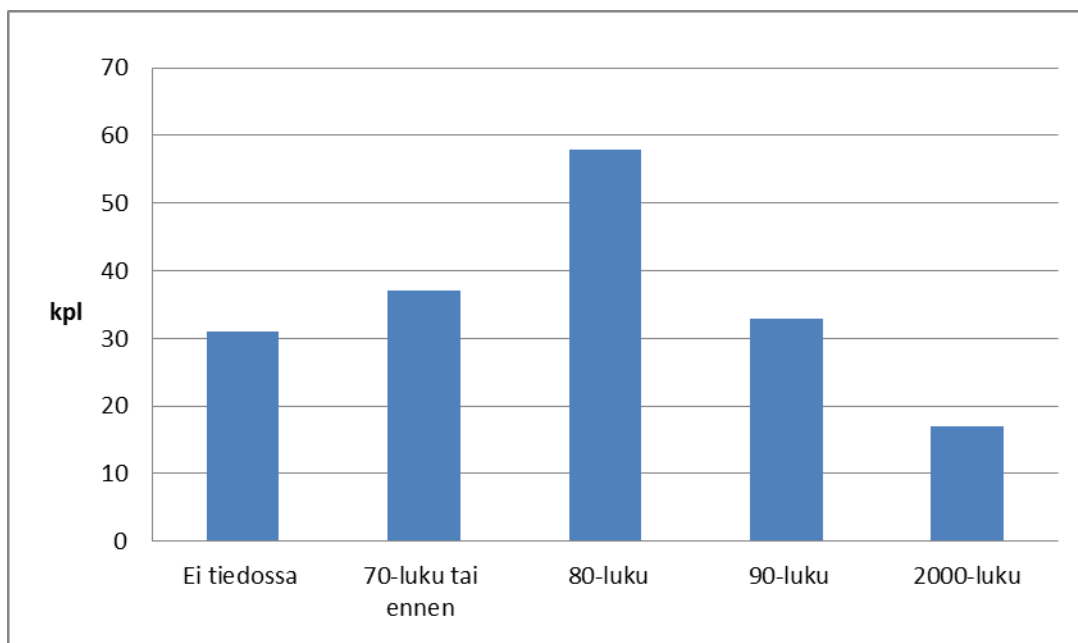
Kuva 2. Kiinteistökäyntien määrät kunnittain.

5.2 Kiinteistöjen omistajat

Keskimääräinen asukaslukumäärä oli neuvontaa saaneilla kiinteistöillä noin kaksi. Neuvontaa saaneista kiinteistönomistajista kahdeksan kuului ns. ikävapautettujen ryhmään. Kiinteistönomistajat suhtautuivat neuvontaan hyvin. Jätevesineuvojat otettiin hyvin vastaan erityisesti, kun kontakti tuli suoraan kiinteistönomistajalta. Kiinteistönomistajia kiinnosti yleensä oman jätevesien käsittelyn riittävyys ja ohjeet jatkotoimenpiteille. Kysymyksiä tuli myös vaihtoehtoisista tavoista toteuttaa jätevesien käsittely ja usein haluttiin tietoa myös suunnittelijoista. Osa kiinteistön omistajista suhtautui talousjätevesiasetukseen ja sen vaatimuksiin varauksellisesti ja he eivät olleet yleensä kiinnostuneita myöskään tarjotusta neuvonnasta.

5.3 Kiinteistöjen jätevesijärjestelmien taso

Suurin osa neuvontakohteiden jätevesijärjestelmistä oli rakennettu ennen 2000-lukua. Käytyjen kohteiden jätevesijärjestelmien yleisin rakentamisajankohta sijoittui 1980-luvulle. Kuvassa 3 on esitetty rakennusajankohtien jakaumat. Osa kiinteistönomistajista ei tiennyt jätevesijärjestelmän rakentamisajankohtaa. Yleisimmin jätevedet käsiteltiin saostuskaivoilla (1-3-osainen), joista jätevedet johdettiin yksinkertaiseen maaperäkäsittelyyn, kuten kivipesään tai suoraan ojaan.

Kuva 3. Jätevesijärjestelmien rakentamisaikat

Taulukoissa 6 ja 7 on tehty yhteenvetoa neuvontakohteiden jätevesienkäsittelyjärjestelmistä. Taulukointi on toteutettu SYKE:en käyttämän raportointitavan mukaisesti. Taulukkoon 6 on koottu yhteenveto kiinteistöissä, joilla käsitellään mustia jätevesiä. Kohteet on jaoteltu erikseen vakituiseen ja vapaa-ajan asutuksen kohteiksi. Taulukkoon on merkitty kohdemäärät ja laskettu niiden osuus neuvontakohteiden kokonaismäärästä. Taulukossa 7 on tehty vastaava tietojen kokoaminen kiinteistöistä, joilla käsitellään vain harmaita jätevesiä.

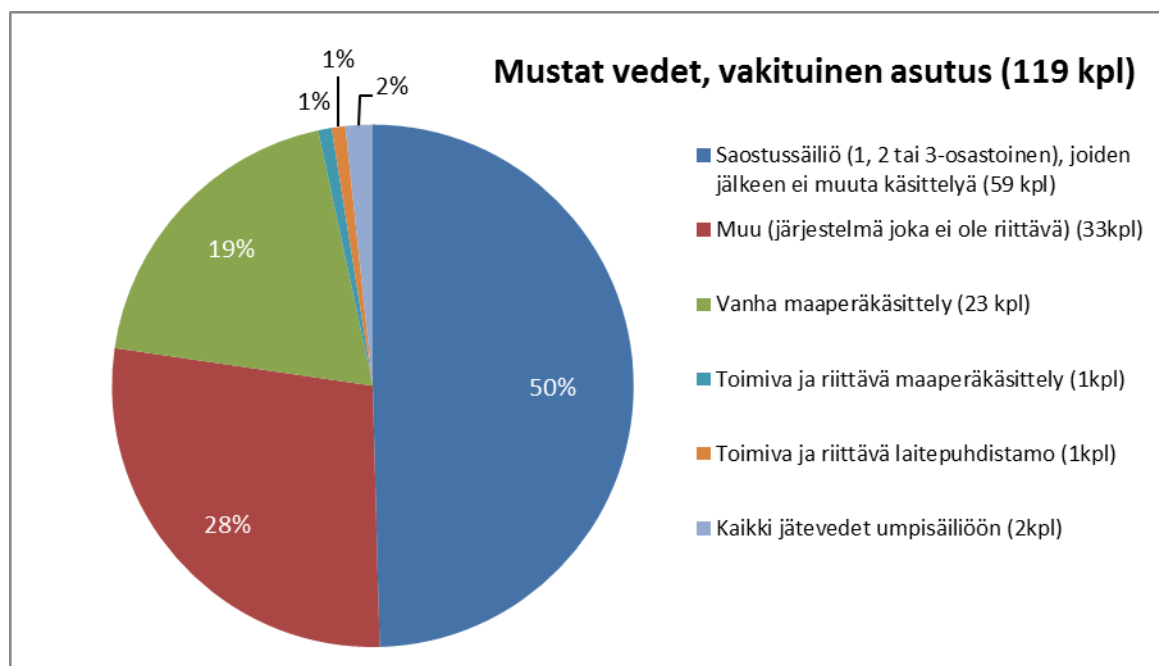
Taulukko 6. Yhteenveto kiinteistökäynneistä (mustat vedet)

1) Järjestelmä, jossa kaikki jätevedet käsitellään yhdessä (sis. vesi-wc)		Vakituinen asutus		Vapaa-ajan asutus	
		kpl	%	kpl	%
	Saostussäiliö (1, 2 tai 3-osastoinen), joiden jälkeen ei muuta käsittelyä	59	47	5	42
	Muu (järjestelmä joka ei ole riittävä)	33	26	2	17
	Järjestelmä riittämätön - yhteensä	92	73	7	58
	Vanha maaperäkäsittely	23	18	3	25
	Muu (pieniä toimia vaativa tai vanheneva ratkaisu)	0	0	1	8
	Pieniä toimia vaativa tai vanheneva ratkaisu – yht.	23	18	4	33
	Toimiva ja riittävä maaperäkäsittely	1	1	1	8
	Toimiva ja riittävä laitepuhdistamo	1	1	0	0
	Kaikki jätevedet umpisäiliöön	2	2	0	0
	Muu (järjestelmä kunnossa)	0	0	0	0
	Järjestelmä kunnossa - yhteensä	4	3	1	8
	Neuvottuja kiinteistöjä	119	94	12	100
	Ikävapautetut kiinteistöt	7	6	0	0
	Yhteensä	126	100	12	100

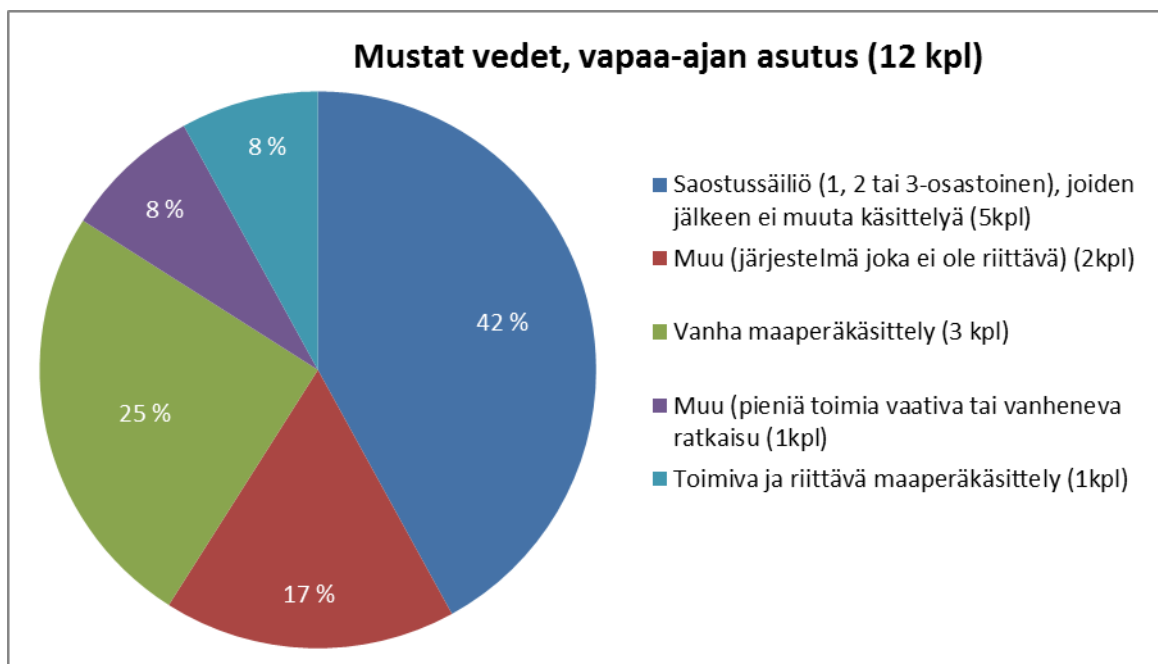
Taulukko 7. Yhteenveto kiinteistökäynneistä (harmaat vedet)

2) Järjestelmä, jossa wc-vedet ja muut jätevedet käsitellään erikseen tai wc-vesiä ei muodostu		Vakituinen asutus		Vapaa-ajan asutus	
		kpl	%	kpl	%
	Järjestelmä riittämätön - yhteensä	5	33	11	41
	Pieniä toimia vaativa tai vanheneva ratkaisu – yht.	5	33	1	4
	Umpisäiliö + toimiva ja riittävä maaperäkäsittely	3	21	1	4
	Umpisäiliö + toimiva ja riittävä laitepuhdistamo (harmaavesisuodatin)	0	0	0	0
	Umpisäiliö + muu riittävä käsittely	0	0	0	0
	Kuivakäymälä + toimiva ja riittävä maaperäkäsittely	0	0	0	0
	Kuivakäymälä + toimiva ja riittävä laitepuhdistamo (harmaavesisuodatin)	0	0	1	4
	Kuivakäymälä + muu riittävä käsittely	0	0	0	0
	Muu (järjestelmä kunnossa)	0	0	2	7
	Järjestelmä kunnossa - yhteensä	3	20	4	15
	Jäteveden määrä vähäinen - yhteensä	1	7	11	41
	Neuvottuja kiinteistöjä	14	93	27	100
	Ikävapautetut kiinteistöt	1	7	0	0
	Yhteensä	15	100	27	100

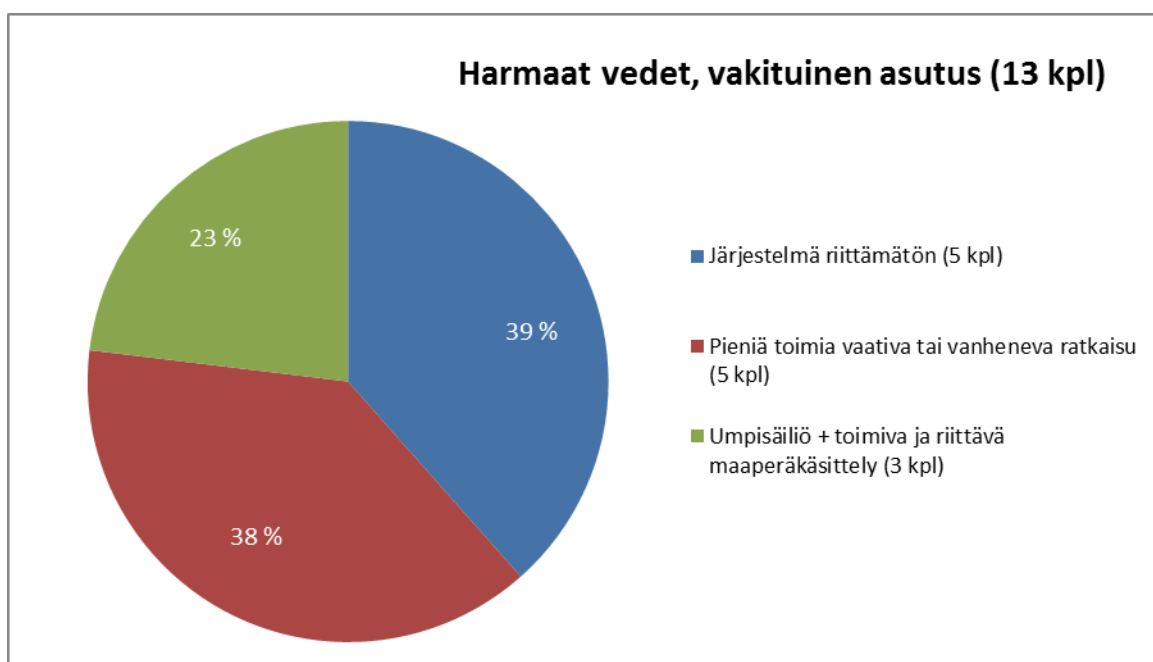
Valtaosalle (noin 82 %) ehdotettiin nykyisen jätevesien käsittelyn tehostamista viimeistään 15.3.2018 mennessä. Noin 78 % käydyistä kiinteistöistä oli vakituisen asumisen kiinteistöjä ja loput vapaa-ajan kiinteistöjä. Ikäperusteisen vapautuksen piiriin kuului noin 5 % kiinteistöistä ja vähäisen veden asuntoja oli noin 6 %. Savonlinnan seudulla käydyistä kohteista vähäisen jäteveden paikkoja oli 7, kun taas Mikkelin seudulla niitä oli 5. Tällaisissa paikoissa käsittelytapana oli imeytyskaivo, kivipesä tai vähäisten vesien laskeminen suoraan maaperään. Nämä kohteet on jätetty pois seuraavista kuvaajista 6-7. Kuvissa 4-7 on esitetty kuvaajin eri järjestelmien jakautuminen vakituisen ja vapaa-ajan kiinteistöillä, jotka on jaoteltu vielä mustien ja harmaiden vesienkin osalta.

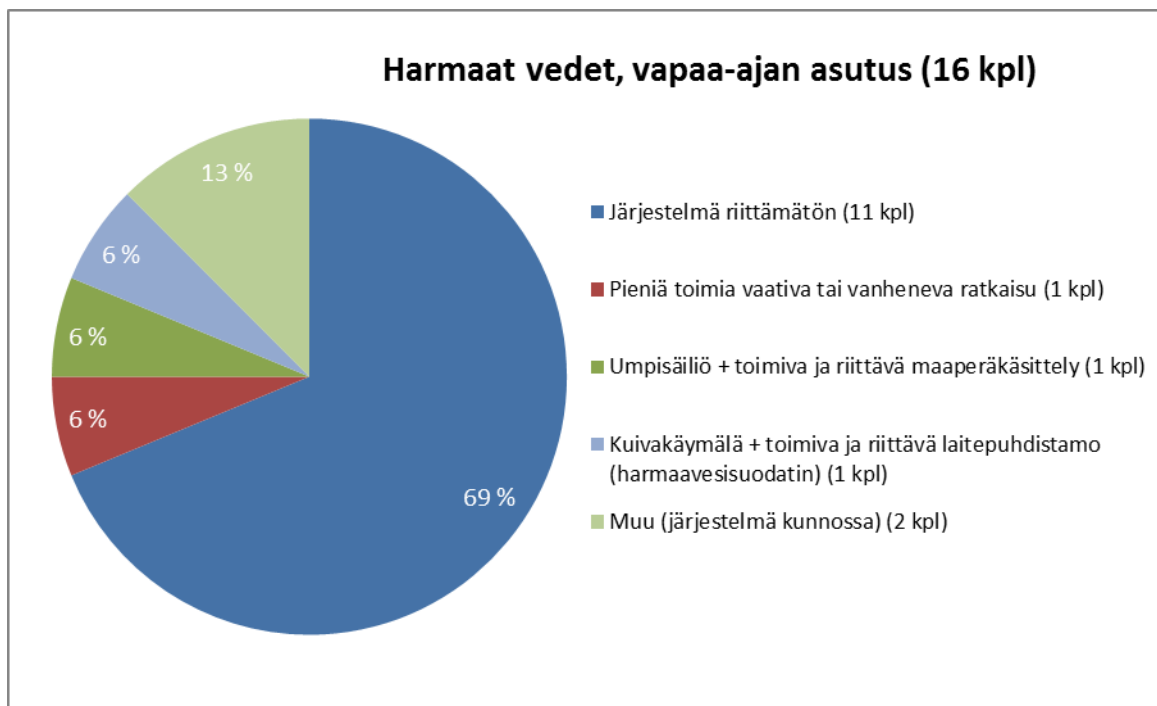
Kuva 4. Jätevesijärjestelmät vakituksessa asumisessa (mustat vedet)

Kuva 5. Jätevesijärjestelmät vakituksessa asumisessa (harmaat vedet)

Kuva 6. Jätevesijärjestelmät vapaa-ajan asumisessa (mustat vedet)

Kuva 7. Jätevesijärjestelmät vapaa-ajan asumisessa (harmaat vedet)

6 Tuloksellisuus

Hankkeen laskennallinen tuloksellisuus on laskettu Suomen ympäristökeskuksen laskentamallin mukaisesti kaavalla 1:

$$Vertailuku = \frac{\text{hankkeen kokonaiskulut}}{(x \cdot 0,1) + (y \cdot 0,4) + (z)}, \quad (1)$$

jossa x= yleisneuvonnalla (puhelin, sähköposti, tapahtumat) tavoitetut henkilöt, y= yksilöllisen neuvonnan ja z= kiinteistökäyntien lukumäärä.

Hankkeen aikana annettiin yleisneuvontaa 294 henkilölle, yksilöllistä neuvontaa kahdelle henkilölle ja kiinteistökäyntejä tehtiin 180. Kun nämä ja hankkeen kokonaiskulut sijoitetaan kaavaan 1, saadaan vertailuluksi 445 €/kpl (kaava 2).

$$Vertailuluku = \frac{93\,635 \text{ €}}{(294 \cdot 0,1) + (2 \cdot 0,4) + (180)} = 445 \text{ €/kpl}, \quad (2)$$

Valtakunnallisesti jätevesineuvontahankkeissa vuosina 2012 ja 2013 vertailuluku on vaihdellut 109-598 €/kpl välillä. Poikkeuksena Kemijoen VSY:n neuvonnan vuoden 2013 vertailuluku, joka oli 1679 €/kpl. Edellisen Omavesi-hankkeen jaksolla vertailuluku oli 266 €/kpl, jolloin oltiin valtakunnallista keskitasoa.

Hanke selvitti neuvonnan vaikuttavuutta Suomen ympäristökeskuksen laatimalla neuvonnan vaikuttavuutta arvioivalla kyselyllä. Kysely lähetettiin niille kiinteistön omistajille loppuvuodesta 2015, jotka olivat saaneet kiinteistökohtaista neuvontaa vuoden 2015 touko-lokakuu välisenä aikana. Kyselyn tavoitteena oli arvioida neuvonnan vaikuttavuutta ja toteutuneiden kunnostustoimenpiteiden määrää. Kysely lähetettiin kaikkiaan 139 kiinteistölle, joiden jätevesijärjestelmät vaativat uudistamista tai saneeraustoimenpiteitä. Kyselyä ei lähetetty ikävapautuksen piiriin kuuluville kiinteistön omistajille eikä kiinteistöille, joissa syntyvien jätevesien määrä oli vähäinen. Vastauksia saatiin 54 kiinteistön omistajalta eli vastausprosentti oli 39. Kyselylomake on esitetty raportin liitteenä.

Kiinteistökohtaisen neuvontakäynnin tavoitteena oli kannustaa kiinteistön omistajaa tehostamaan jätevesien käsittelyä ja saneeraamaan huonokuntoisia tai puutteellisia jätevesienkäsittelyjärjestelmiä. Saatujen vastausten mukaan hanke onnistui verrattain hyvin motivoimaan (65 %) kiinteistön omistajia toimenpiteisiin (vuonna 2014, 70 %). Lähes kaikilla kiinteistön omistajilla oli tallessa neuvontakäynniltä saatu arvio jätevesijärjestelmästä. Vastanneista 12 % oli tilannut suunnitelman suunnittelijalta ja 15 % heistä oli jo toteuttanut jätevesiremontin. Vuoden 2016 aikana jätevesijärjestelmäsaneerauksen suunnitteli tekevänsä 20 % vastaajista. Merkittävä osa kiinteistön omistajista (54 %) suunnitteli tekevänsä saneerauksen myöhemmin kuin vuonna 2016 tai ei vielä osannut sanoa saneerauksen ajankohtaa. Yksi vastanneista oli suunnitellut hakevansa lykkäystä jätevesiremontille. Vaikuttavuuskyselyn tuloksissa kannattaa huomioida se, että kysely tehtiin melko pian viimeisimpien neuvontakäyntien jälkeen. Vaikuttavuuskyselyn ohjeiden mukaan se tulisi toteuttaa aikaisintaan vuosi neuvontakäynnistä. Kooste vaikuttavuuskyselyn tuloksista on liitteessä 2.

Vaikuttavuuskyselyssä oli suljettujen kysymysten lisäksi mahdollisuus kirjoittaa kommentteja ja terveisiä annetun neuvonnan osalta. Monessa palautteessa kiinteistökohtainen neuvontakäynti koettiin hyödylliseksi, koska se selvensi kiinteistön omistajalle asetuksen vaatimuksia juuri heidän tapauksessaan. Palautteen mukaan jätevesien käsittelyä koskeva lainsäädäntö koettiin kuitenkin edelleen epäselväksi. Usea vastaaja odotti vielä lainsäädännön muuttumista ennen saneeraustoihin ryhtymistä.

Hanketta toteutettiin suunnitelman mukaisesti. Loppuvuodesta 2014 oli jo havaittavissa jätevesineuvonnan kysynnän vähentymistä, kun ympäristöministeri tiedotti siirtymäajan pidentämisestä vuoteen 2018 sekä esitettiin kevennyksiä nykyiseen lainsäädäntöön. Edellisvuosista poiketen neuvonnassa alettiin entistä enemmän ottamaan yhteyttä suoraan kiinteistön omistajiin, kun aikaisemmin kiinteistön omistajat olleet aktiivisesti yhteydessä neuvojiin. Etelä-Savon alueella mahdollisuutta kiinteistökohtaiseen neuvontaan tarjottiin mainoskirjeellä ja puhelimitse kaikkiaan 2117 kiinteistön omistajalle. Suorista kontakteista ja aktiivisesta mainonnasta huolimatta hanke jäi selkeästi asetetuista tavoitteista.

Hankesuunnitelman alkuperäisenä tavoitteena oli antaa kiinteistökohtaista neuvontaa 350 kiinteistön omistajalle ja järjestää infotilaisuuksia ympäri Etelä-Savoa. Lisäksi yleisneuvonnan tavoitteen oli 500 neuvontakontaktia. Hankkeelle asetetut tavoitteet kuitenkin pienenivät tästä, kun saatu avustus oli 78,15 % haetusta alkuperäisestä summasta. Tällöin hankkeen tavoitteeksi tuli 273 kiinteistökäyntiä ja 390 yleisneuvonnan kontaktia. Hankkeen aikana tehtiin kaikkiaan 180 kiinteistöneuvontakäyntiä. Käynneistä 114 tehtiin Savonlinnan seudulla ja loput 66 toteutettiin Mikkelin seudulla. Yleisneuvontaa annettiin puhelimitse, sähköpostilla ja yleisötilaisuuksissa yhteensä 294 kiinteistön omistajalle.

Valtakunnallisella jätevesiviikolla toukokuussa järjestettiin Etelä-Savon kunnissa infopisteet kunnantaloilla, mutta tempaus ei kerännyt juurikaan kävijöitä. Hankkeen jätevesivesineuvojat osallistuivat lisäksi erilaisiin toritapahtumiin, mutta myös niissä neuvontakontaktit jäivät vähäisiksi. Loppuvuodeksi suunnitelluista jätevesitilaisuuksien järjestämisestä päätettiin luopua, koska talousjätevesiasetuksen muutos ei ehtinyt valmistua.

Hankkeen osalta onnistuttiin erityisesti kiinteistökohtaisessa neuvonnassa, joka koettiin myös kiinteistön omistajien näkökulmasta erittäin tarpeelliseksi. Kohdekäynnillä keskityttiin tarkastelemaan ko. kiinteistön järjestelmää, jolloin nähtiin konkreettisesti mahdolliset puutteet ja näin pystyttiin antamaan tarkempia neuvoja jätevesijärjestelmän toimivuudesta sekä mahdollisista saneeraustarpeista. Vaikuttavuuskyselyyn vastanneista kaksi kolmasosaa koki motivoituneensa neuvonnasta.

Kokonaisuutta arvioiden hankkeessa jäätiin määrällisestä tavoitteesta. Myös neuvonnan kohdentaminen ja yhteistyön kehittäminen erityisesti kuntien ympäristönsuojeluviranomaisten kesken vaatii keskustelua. Neuvonnassa voitaisiin jatkossa hyödyntää kuntiin toimitettuja jätevesiselvityksiä sekä annettuja lausuntoja ja tiedottaa niiden pohjalta kiinteistön omistajia tehostamistarpeesta myös painottaen laadukkaan suunnitelman tarpeellisuutta. Nämä osatekijät voisivat osaltaan helpottaa tulevien vuosien suunnitelmien käsitteilyruuhkaa kuntien ympäristönsuojeluviranomaisella ja rakennusvalvonnassa.

9 Talousjätevesiasetuksen toimeenpano Etelä-Savon kunnissa

Omavesi-hankkeen toimesta tehtiin kysely Etelä-Savon kuntien ympäristönsuojeluviranomaisille ja rakennusvalvonnoille talousjätevesiasetuksen toimeenpanosta vuosien 2004–2015 aikana. Talousjätevesiasetuksen toimeenpanoa selvitettiin myös edellisessä hankeraportissa. Tuolloin kysely kohdennettiin kuntien ympäristönsuojelun viranhaltioille. Kyselyllä selvitettiin tuolloin, miten jätevesijärjestelmien kuntoa oli kuntien toimesta selvitetty sekä viranhaltijoiden arvioita siitä kuinka moni kiinteistö täyttää vaatimukset. Nyt teetettyä kyselyä laajennettiin niin, että sillä selvitettiin kuntien käyttämiä toimintamalleja, käytettyjä resursseja ja tiedon tallentamista. Kysely tehtiin nyt kuntien ympäristönsuojeluviranomaisten lisäksi myös rakennusvalvonnoille. Rakennusvalvonnoilta selvitettiin toimintamalleja, kertynyttä aineistoa ja tietojen tallennusta. Molemmilta viranomaisahoilta kysyttiin yhteistyön toimivuudesta eri viranomaisten kanssa.

Muutamassa hankekunnassa talousjätevesiasetuksen valvonnan osalta on tehty aktiivista selvitysalueiden kartoitustyötä, jossa valvontaa on kohdistettu esimerkiksi vesiosuuskuntien toiminta-alueille tai pohjavesi-alueille. Eräässä kunnassa jätevesijärjestelmien kartoitustyötä on tehty yhteistyössä rakennusvalvonnan kanssa osana rakennus- ja huoneistorekisterin päivitysprojektia. Pääosin talousjätevesiasetuksen valvontaa tehdään kunnissa kuitenkin lähinnä tapauskohtaisesti asiakastarpeen mukaan. Lausuntoja jätevesijärjestelmien toimintakuntoisuudesta on annettu varsin vähän. Toki niissä kunnissa, joissa on ollut käynnissä aktiivinen kartoitustyö talousjätevesiasetuksen voimassaoloajan, on annettu kokonaisuudessaan jo tuhansia lausuntoja (arvioita käsittelylaiteratkaisuista). Tiedon tallentamisen osalta kunnissa ei ole yhtenäisiä käytänteitä. Ympäristönsuojeluviranomaisille kertynyt, jätevesijärjestelmiä koskeva aineisto (toimitetut jätevesijärjestelmäselvityslomakkeet ja annetut lausunnot), oli tallennettu pääosin mappeihin. Tietoja koh-teista oli koottu myös excel-taulukoihin ja kuntaohjelmiin. Kunnissa on teetetty opinnäytetyönä erilaisia selvityksiä, joilla on kartoitettu mm. alueellisesti jätevesijärjestelmien toimintakuntoisuutta sekä selvitetty syntyneen aineiston laatua ja tiedonhallintaa.

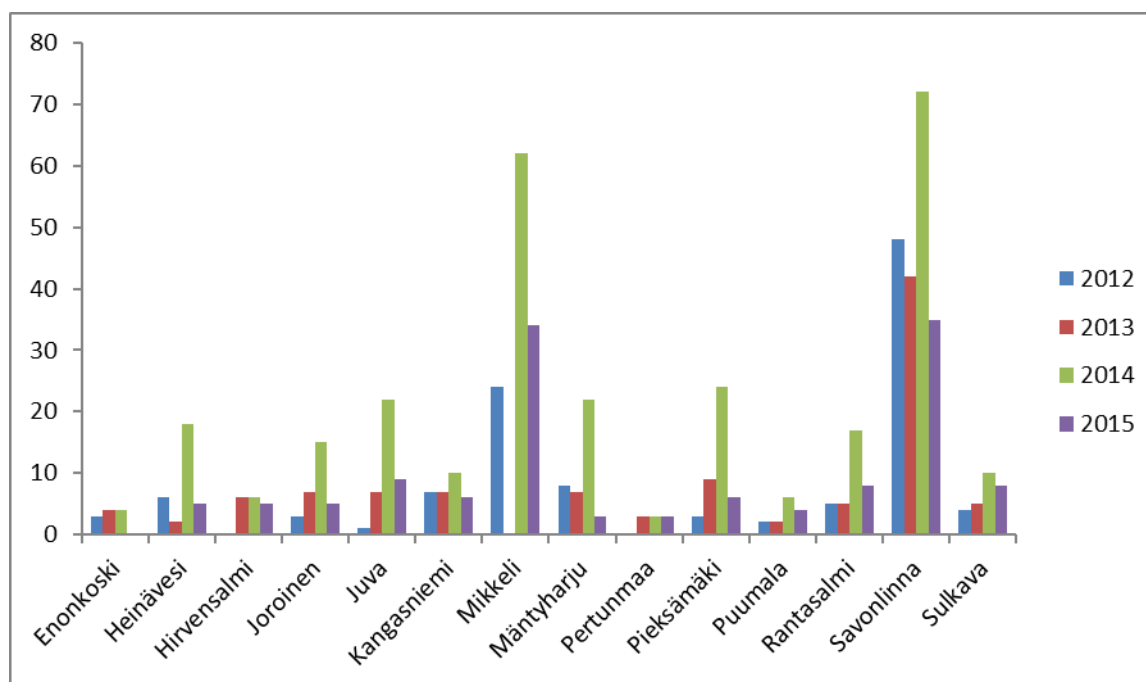
Kuntien ympäristönsuojeluviranomaisten resurssit ovat tällä hetkellä niukat talousjätevesiasetuksen toimeenpanon valvonnan kannalta. Valvontatyötä tekevät kunnissa ympäristönsuojelun viranhaltijat osana muuta ympäristönsuojelulainsäädännön valvontaa. Helpotusta valvontaan ovat tuoneet kesäajaksi palkatut harjoittelijat. Isoimmissa kaupungeissa on voitu palkata vuosittain pari harjoittelijaa 2-4 kuukaudeksi. Pie-

nemmissä kunnissa tähän ei ole ollut resursseja vaan käytettävissä on voinut olla harjoittelija muutamana kesänä tai ei ollenkaan. Jätevesiasioiden neuvontatyöhön on tuonut kuitenkin helpotusta jätevesineuvontahanke, joka on tarjonnut neuvontaa koko maakunnan alueella. Jätevesijärjestelmiin liittyvät kyselyt ovat ohjautuneet kuntien ympäristönsuojelulta ja rakennusvalvonnoilta jätevesineuvojille. Toisaalta neuvontahanke on myös tuottanut lisää jätevesisuunnitelmia kuntiin ja niiden käsittely on kuormittanut viranomaisia.

Rakennusvalvonnan rooli talousjätevesien osalta on toimia jätevesijärjestelmien rakentamisen ja saneeraamisen luvittajana sekä rakentamisen valvojana. Suurin osa kunnista edellyttää toimenpidelupaa jätevesijärjestelmien saneeraukselle. Jossakin kunnassa käytetään myös ilmoitusmenettelyä. Jätevesijärjestelmien rakentaminen ja saneeraaminen voi olla myös osa muuta kiinteistön korjausta, jolloin se luvitetaan osana rakennuslupaa. Lupahakemuksesta löytyvät yleensä hakemuslomake sekä jätevesisuunnitelma piirroksiineen, joita täydennetään lopputarkastuksen yhteydessä työnjohtajan tarkastuskirjalla. Lupatiedot tallennetaan kuntaohjelmiin kuten Factaan, josta ne ovat poimittavissa myös valvontakäyttöön.

Ympäristönsuojeluviranomaisten ja rakennusvalvontojen välistä yhteistyötä pidettiin toimivana. Rakennusvalvonta hyväksyy jätevesijärjestelmien saneerauksien toimenpideluvat ja pyytää lausunnon suunnitelmasta ympäristönsuojeluviranomaiselta. Joissakin kunnissa ympäristönsuojeluviranomainen antoi lausunnon kaikista suunnitelmista, mutta pääsääntöisesti lausuntoa pyydettiin ympäristönsuojeluviranomaiselta tarvittaessa. Jätevesijärjestelmä suunnitelmien laatuun toivottiin kehitystä tiukentamalla rakennusvalvonnan linjaa. Myös tiedonvaihtoon toivottiin kehitystä ja samoin käytettyjen tietojärjestelmien osalta niin, että käytössä olisi sama järjestelmä, josta saisi tiedot kiinteistön vedenkäytöstä ja jätevesijärjestelmistä.

Talousjätevesijärjestelmien saneeraus on edennyt kunnissa hitaasti. Kuntien rakennusvalvonnoilta selvitetiin jätevesijärjestelmän saneerauksille haetut toimenpidelupien määrät. Kuvassa 8 on esitetty Etelä-Savon alueen kuntien myöntämät toimenpidelupien määrät vuosina 2012–2015. Kuvasta nähdään, että myönnettyjen toimenpidelupien määrät ovat pysyneet alhaisina. Poikkeuksena oli vuosi 2014, jolloin lupamäärissä oli havaittavissa selkeä piikki useimmissa kunnissa. Pienemmissä kunnissa myönnettyjen toimenpidelupien määrät vaihtelevat muutamasta luvasta hieman yli kymmeneen lupaan vuodessa. Suurimmissa kaupungeissa, Mikkeliissä ja Savonlinnassa, myönnetty toimenpidelupa määrät ovat suuremmat. Esimerkiksi vuonna 2014 Mikkeliissä myönnettiin 62 ja Savonlinnassa 72 toimenpidelupaa. Jätevesijärjestelmiä saneerataan myös kiinteistöä koskevan muun korjausrakentamisen yhteydessä, jolloin jätevesien käsittelyn tehostaminen luvitetaan osana haettavaa rakennuslupaa. Näin ollen toteutuneiden jätevesijärjestelmien saneerausten lukumäärä on kokonaisuudessaan suurempi. Toteutuneiden jätevesijärjestelmäsaneerausten määrä vaihtelee kunnittain. Etelä-Savon alueella painevedellisistä kohteista 5-10 % on saneerannut järjestelmänsä.

Kuva 8. Jätevesijärjestelmien saneeraukseen haetut toimenpideluvut Etelä-Savossa vuosien 2012 – 2015 aikana.

10 Talousjätevesiin liittyvän aineiston muuttaminen paikkatietomuotoon

Kuntien ympäristönsuojeluviranomaiset ovat yhdessä rakennusvalvonnan kanssa toteuttaa talousjätevesi-asetuksen valvontaan, neuvontaan ja luvitukseen liittyviä tehtäviä. Tämän johdosta kuntiin on kertynyt aineistoa, kuten lausuntoja jätevesien käsittelylaitteistojen käyttökuntoisuudesta, vesihuoltolaitoksia koskevia päätöksiä liittymisvelvollisuudesta, rakennus- ja toimenpidelupia. Kertynyt aineisto on hajallaan ja osin sellaisessa muodossa, ettei sen jakaminen ja hyödyntäminen esimerkiksi jätevesineuvonnassa ole kaikilta osin helppoa. Talousjätevesi-asetuksen toimeenpanoa koskevan kokonaiskuvan hahmottamiseksi arvioitiin tarpeelliseksi tuottaa jo syntyneestä materiaalista paikkatietomuotoista aineistoa. Tavoitteena oli siirtää kaikki talousjätevesiin liittyvä materiaali kartalle, jolloin neuvontaa voitaisiin kohdentaa paremmin ja samalla parantaa neuvonnan laatua huomioimalla kaikki neuvottavan kiinteistön jätevesien käsittelyratkaisuun vaikuttavat tekijät.

Käynnissä olleen Omavesi-hankkeen jatkoajalla toteutettiin aineiston kokoamista paikkatietomuotoon rajoitulla pilotointialueella. Pilotointi alueena toimi Mikkelin alapuolisen Saimaan alue, jolle koottiin paikkatietomuotoista materiaalia alueella tehtyjen viranomaistoimien ja Omavesi-hankkeen osalta. Aineiston käsittelyyn käytettiin ArcGis Desktop- ja ArcGis Online-ohjelmia. ArcGis Online-sovellusta on suunniteltu jakelualustaksi, jolla kunnille tuotettua paikkatietoaineistoa voitaisiin siirtää kuntien käyttöön.

11 Yhteenveto ja jatkotoimenpide-esitykset

Jätevesineuvonnan osalta on eletty haastavia aikoja. Neuvonnan kysyntä on laskenut merkittävästi aiempiin vuosiin verrattuna. Tilannetta on hankaloittanut talousjätevesien käsittelyä koskevan talousjäteasetuksen uudelleen valmistelu. Myös siirtämääikojen muuttaminen useaan kertaan on luonut kansalaisille mielikuvan tilanteesta, jossa todellista, pysyvää takarajaa saneerauksien toteuttamiselle ei saada asetettua. Toki myös

yleinen taloudellinen tilanne on omalta osaltaan varmasti jarruttanut halukkuutta jätevesijärjestelmäsaneerauksien tekemiseen. Jätevesineuvonnan kysynnän kasvua on perustelua odottaa olevan sen jälkeen, kun talousjätevesien käsittelyä koskevan lainsäädännön sisältö saadaan vahvistettua. Edelleen kiinteistön omistajilla on epäselvyyttä jätevesien käsittelyä koskevasta säädöksistä ja sen vaatimuksista. Osalla kansalaisista on jopa syntynyt näkemys, ettei meillä ole tällä hetkellä voimassa olevaa lainsäädäntöä, jolla jätevesien käsittelyn vaatimuksia ohjattaisiin. Neuvonnassa joudutaan usein selventämään myös tätä asiaa. Tämän hankejakson aikana haasteeksi osoittautui asiakaskontaktien hankinta. Kun kansalaisten oma aktiivisuus ottaa yhteyttä jätevesineuvojaan vähenee, on jätevesineuvojen ryhdyttävä entistä aktiivisemmin mainostamaan hanketta ja ottamaan yhteyttä kiinteistönomistajiin.

Omavesi-hanke on tarjonnut jätevesineuvontaa Etelä-Savon alueella jo vuodesta 2010 lähtien. Sitä ennen neuvontaa ovat osaltaan antaneet kuntien ympäristönsuojelun ja rakennusvalvonnan viranhaltijat, jotka aloittivat neuvontatyön asetuksen voimaan tultua vuonna 2004. Kuitenkin asetuksen toimeenpano on edennyt hitaasti ja kiinteistön omistajat ovat kunnostaneet parhaimpinakin aikoina vuositasolla vain muutamia satoja jätevesijärjestelmiä koko Etelä-Savon alueella. Neuvonnan tehostamiseksi tarvitaan vahvaa yhteistyötä kuntien ympäristönsuojeluviranomaisten kanssa. Etelä-Savossa tehdäänkin jo muutamissa kunnissa aktiivista selvitystyötä ja annetaan lausuntoja jätevesijärjestelmien vaatimustenmukaisuudesta. Neuvonnan hyödyntäminen tässä kuntien selvitystyössä voisi olla yksi toimintamuoto tulevaisuudessa.

Seuraavassa neuvontahankkeenvaiheessa voitaisiin hyödyntää myös paikkatieto-ohjelmia muuttamalla jo kerääntynyt aineisto paikkatietomuotoon. Paikkatietona voitaisiin koota kaikki ne kohteet, joille on tarjottu neuvontaa ja joihin on tehty kiinteistökäynti. Samalla voitaisiin tuoda kartalle paikkatietona myös kuntien tuottamaa aineistoa, kuten lausunnon saaneet kiinteistöt, rakennus- ja toimenpideluvitetut kohteet, vesihuoltoalueet ja pohjavesialueet. Tämä auttaisi kokonaisuuden hahmottamisessa ja neuvonnan kohdentamisessa.

Arvoisa kiinteistönomistaja!

Omavesi-hanke kerää palautetta toteutuneista jätevesineuvontakäynneistä vuodelta 2015. Täyttäkää tämä lomake rastimalla sopivin kohta. Toimittakaa täytetty lomake vastauskuoressa postiin viimeistään **22.12.2015**. Vastaukset käsitellään luottamuksellisesti ja nimettöminä. Olemme kiitollisia palautteestasi!

Kysymykset:

1. **Motivoiko neuvontakäynti teitä kunnostustoimenpiteisiin, mikäli sellaisten arvioitiin olevan kiinteistöllänne tarpeellisia?**
☐ Kyllä ☐ Ei ☐ En osaa sanoa

2. **Saitte neuvontakäynnistä kirjallisen dokumentin, jossa arvioitiin nykyisen järjestelmänne riittävyys ja mahdollisten toimenpiteiden tarpeellisuus. Onko tämä dokumentti teillä tallessa?**
☐ Kyllä ☐ Ei ☐ En osaa sanoa

3. **Onko kiinteistöllänne tehty jätevesineuvojan suosittelemat hoito- ja huoltotoimenpiteet?**
☐ Kyllä ☐ Ei ☐ Meille ei tehty huoltoon liittyviä toimenpiteitä ☐ En osaa sanoa

Mikäli jätevesijärjestelmänne arvioitiin tarvitsevan saneeraustoimia, mitä seuraavista toimista olette toteuttaneet tähän mennessä?

4. **Oletteko tilanneet jätevesijärjestelmän uusimiseen tai saneeraukseen tähtäävän suunnitelman suunnittelijalta?**
☐ Kyllä ☐ Ei ☐ Ei koske minua

5. **Mikäli olette tilanneet suunnitelman, minkälaiselta suunnittelijalta se tilattiin? Voit valita useamman vaihtoehdon.**
☐ FISE –pätevä haja-asutuksen vesihuollon suunnittelija
☐ Henkilö jätevesineuvojan antamalta suunnittelijoiden yhteystietolistalta
☐ Kunnan suosittelema suunnittelija
☐ Muu, mikä _____
☐ Ei koske minua

6. **Oletteko hakeneet toimenpidelupaa jätevesijärjestelmän remontoimiselle tai rakentamiselle?**
☐ Kyllä ☐ Ei ☐ Ei koske minua

7. Oletteko rakentaneet tai rakennuttaneet jätevesijärjestelmän (kokonaan uuden tai vanhoja osia hyödyntäen)?

☐ Kyllä ☐ Ei ☐ Ei koske minua

8. Mikäli, ette ole vielä ehtinyt tekemään edellä mainittuja toimia, milloin teillä on aikomus viedä asia eteenpäin?

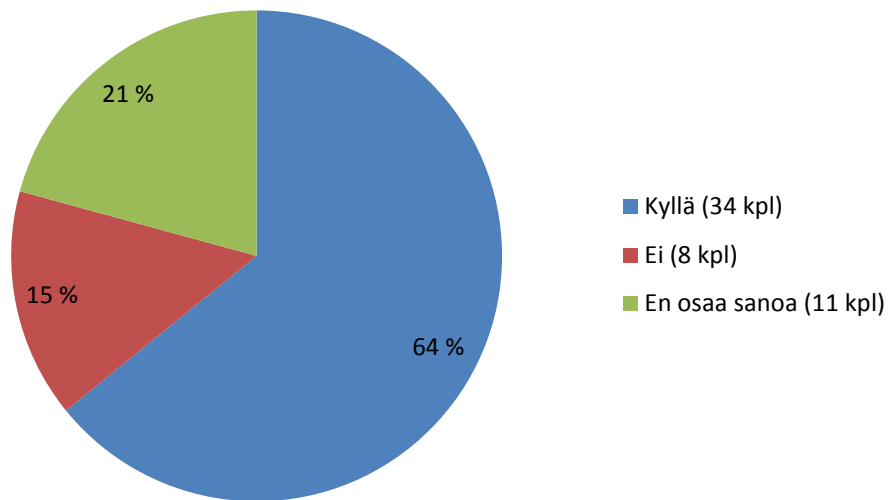
☐ Vuonna 2016 ☐ Myöhemmin kuin 2016 ☐ Ei koske minua ☐ En osaa sanoa

☐ Olen selvittänyt mahdollisuuden määräaikaisen lykkäyksen hakemiseen ja aion hakea lykkäystä kunnostustoimiin.

9. Muita kommentteja tai terveisiä

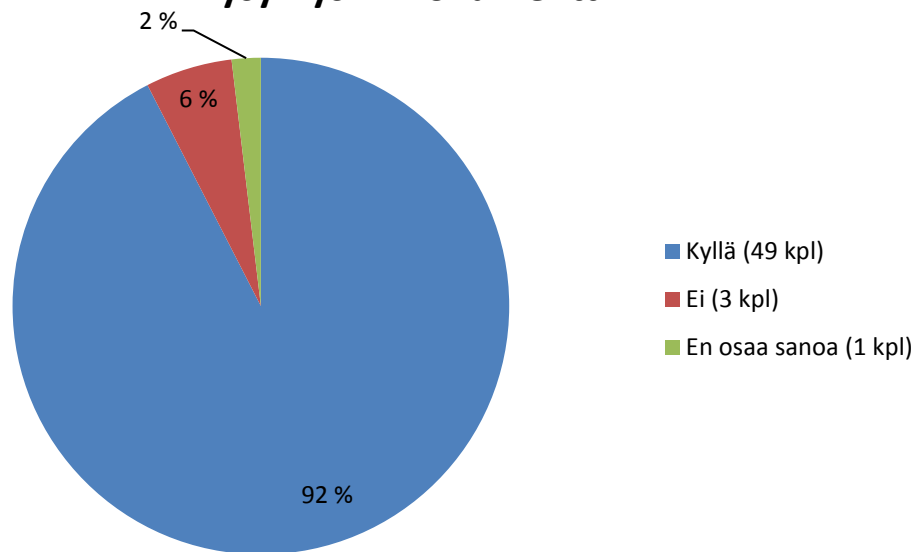
Kiitoksia palautteesta!

Kysymys 1. Motivointi

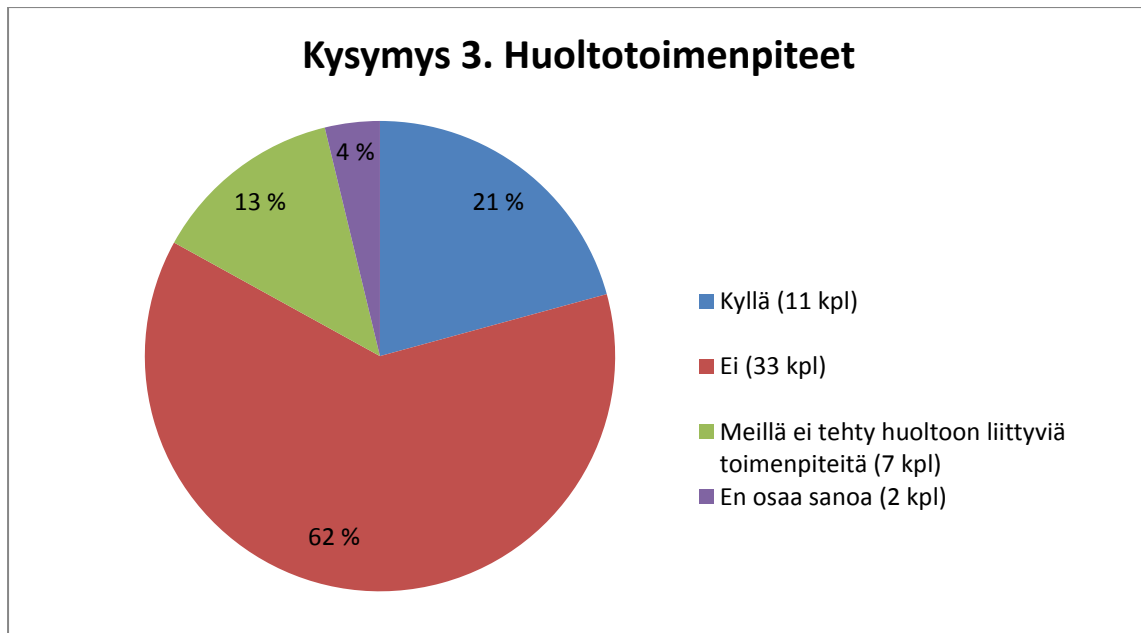

Kysymys 1. Motivoiko neuvontakäynti teitä kunnostustoimenpiteisiin, mikäli sellaisten arvioitiin olevan kiinteistöllänne tarpeellisia?

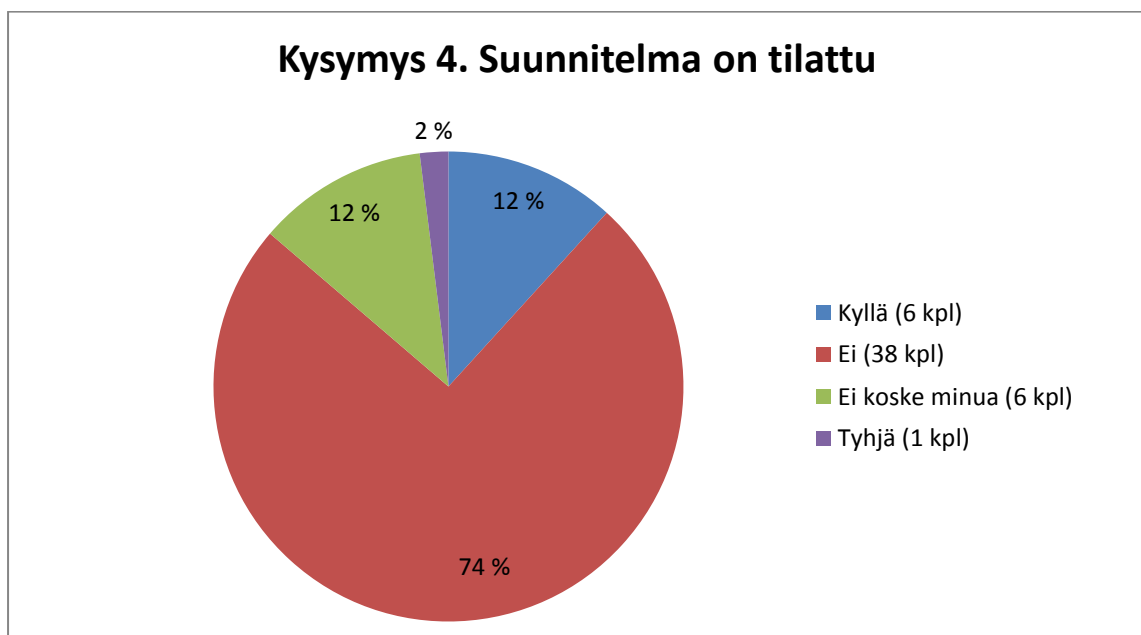
Kysymys 2. Dokumentti

Kysymys 2. Saitte neuvontakäynnistä kirjallisen dokumentin, jossa arvioitiin nykyisen järjestelmänne riittävyys ja mahdollisten toimenpiteiden tarpeellisuus. Onko dokumentti teillä tallessa?

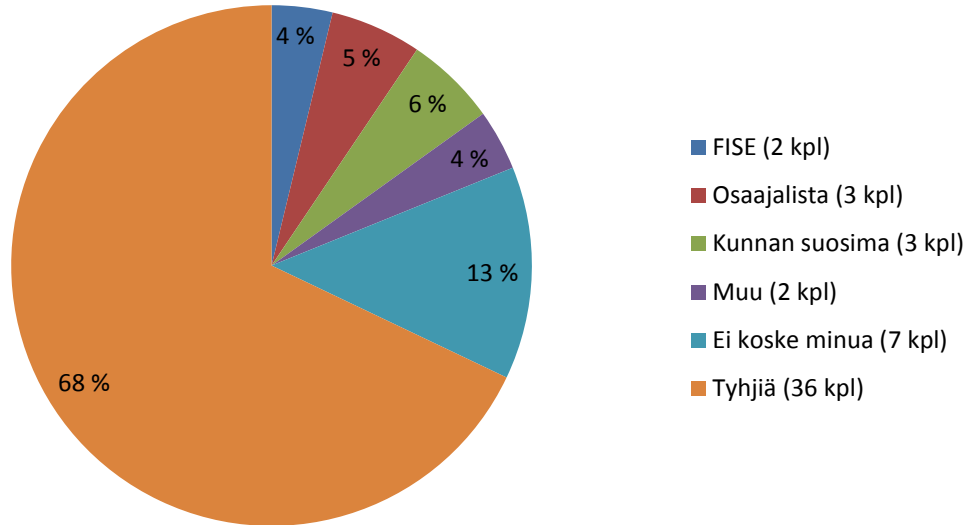

Kysymys 3. Onko kiinteistöllänne tehty jätevesineuvojan suosittelemat hoito- ja huoltotoimenpiteet?

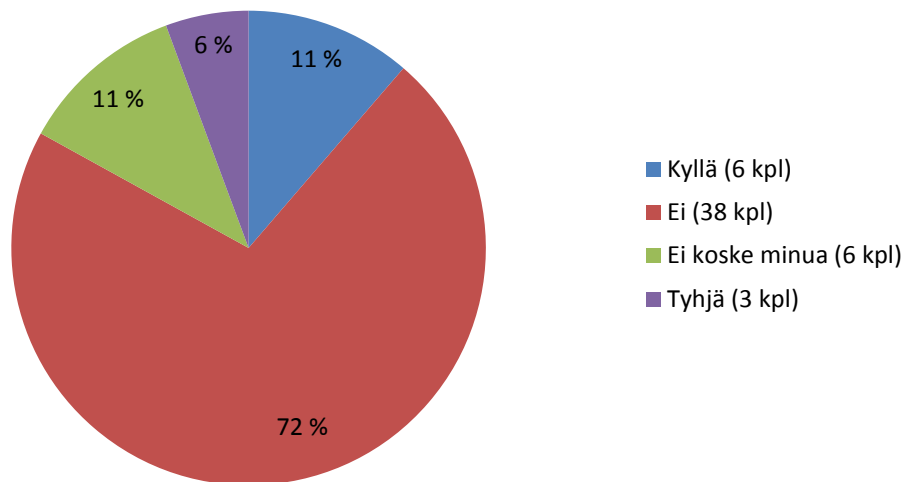
Kysymys 4. Oletteko tilanneet jätevesijärjestelmän uusimiseen tai saneeraukseen tähtäävän suunnitelman suunnittelijalta?

Kysymys 5. Suunnittelija

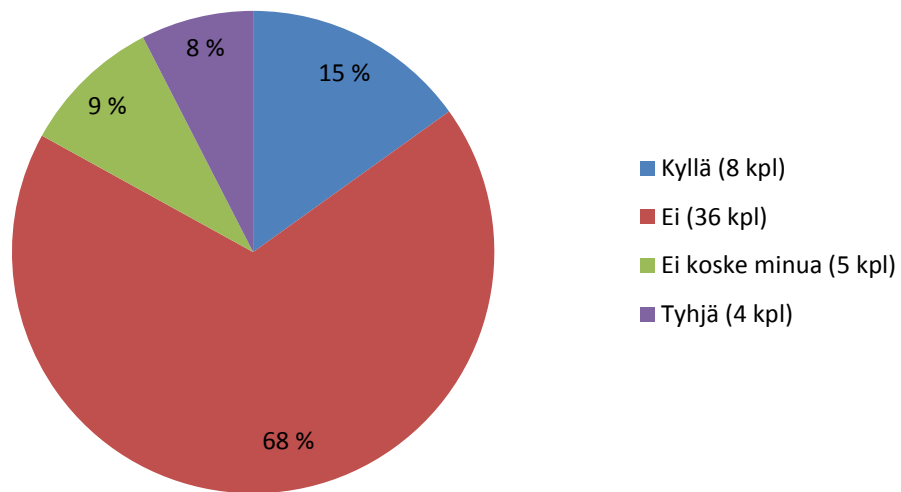
Kysymys 5. Mikäli olette tilanneet suunnitelman, minkälaiselta suunnittelijalta se tilattiin? Voit valita useamman vaihtoehdon.

Kysymys 6. Toimenpidelupa haettu

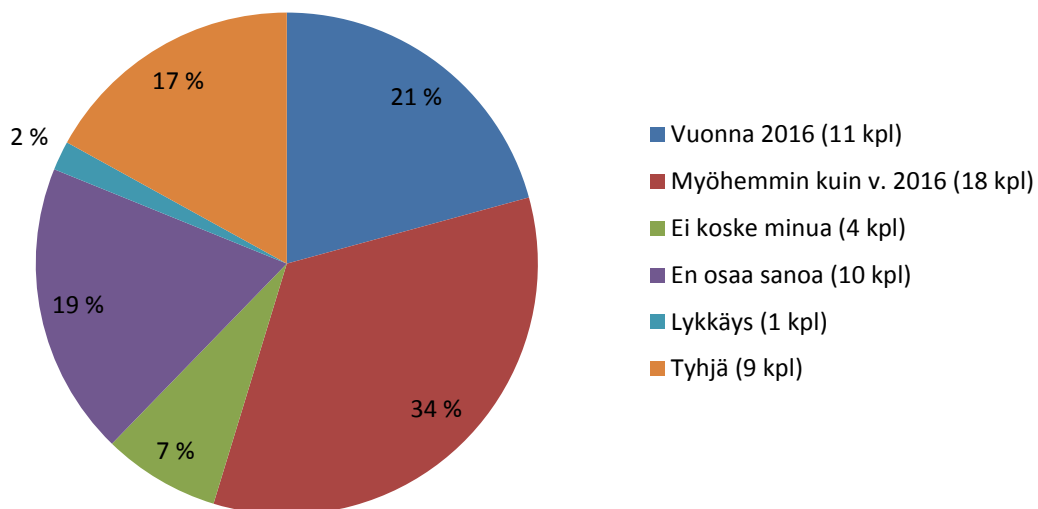
Kysymys 6. Oletteko hakeneet toimenpidelupaa jätevesijärjestelmän remontoimiselle tai rakentamiselle?

Kysymys 7. Rakentamisen toteutus

Kysymys 7. Oletteko rakentaneet tai rakennuttaneet jätevesijärjestelmän (kokonaan uuden tai vanhoja osia hyödyntäen)?

Kysymys 8. Uusimisen ajankohta

Kysymys 8. Mikäli ette ole vielä ehtinyt tekemään edellä mainittuja toimia, milloin teillä on aikomus viedä asiaa eteenpäin?

